

Asia: VN/30787/2022

Arviomuistio saaristolain päivittämistarpeista

Pykäläkohtaiset kommentit

Kommentit lain tarkoitukseen liittyen (§ 2 Lain tarkoitus)

-

Kommentit saariston käsitteeseen liittyen (§ 3 Saariston käsite)

-

Kommentit elinkeinotoiminnan tukemiseen liittyen (§ 4 Elinkeinotoiminnan tukeminen)

-

Kommentit liikenne- ja kuljetuspalveluihin liittyen (§ 5 Liikenne- ja kuljetuspalvelut)

-

Kommentit peruspalveluihin ja erityispalveluihin liittyen (§ 6 Peruspalvelut ja erityispalvelut)

-

Kommentit valtion työpaikkoihin liittyen (§ 7 Valtion työpaikat)

-

Kommentit alueiden käytön suunnitteluun liittyen (§ 8 Alueiden käytön suunnittelu)

-

Kommentit saaristokuntaan liittyen (§ 9 Saaristokunta)

-

Kommentit saaristokunnan taloudelliseen asemaan liittyen (§ 10 Saaristokunnan taloudellinen asema)

-

Kommentit saaristoasioiden hoitoon kunnassa liittyen (§ 11 Saaristoasioiden hoito kunnassa)

-

Kommentit ympäristönhoitoavustukseen liittyen (§ 12 Ympäristönhoitoavustus)

-

Kommentit muihin tukitoimiin liittyen (§ 13 Muut tukitoimet)

-

Kommentit saaristoasiain neuvottelukuntaan liittyen (§ 14 Saaristoasiain neuvottelukunta)

-

Muuta kommentoitavaa saaristolain päivittämiseen liittyen

Sipoon kunta toteaa lausuntonaan, että arviomuistio saaristolain päivittämistarpeista tuo ansiokkaasti esille saariston muuttuneita olosuhteita, jotka edellyttävät saaristolain uudistamista.

Saaristolain heikkoutena on koettu sen yleisluontoisuus tavoitteellisena puitelakina. Laki saariston kehityksen edistämisestä ei ole riittävästi pystynyt vaikuttamaan saariston elinvoiman säilyttämiseen. Sanktiot puuttuvat, lainrikkomisesta ei ole mitään säädetty. Maa- ja metsäministeriön julkaisemassa Saaristopolitiikan arviointiraportissa vuodelta 2018 todetaan, että väestökehityksen perusteella saaristojen kehityskuva on kokonaisuutena heikko.

Asuminen

Saariston pitäminen elävänä tuntuu entistäkin haasteellisemmalta, kun väestö vähenee ja vanhenee eivätkä rakennusmääräykset salli sivuasuntojen rakentamista, jotta seuraava sukupolvi voisi asettua asumaan saaristoon. Tämä seikka on otettava huomioon saaristolain päivitysprosessissa. Elävä saaristo edellyttää ympärivuotista asumista.

Hyvinvointialueet

Arviomuistiossa mainitaan, että vastuu sosiaali- ja terveystalvuluista siirtyy uusille hyvinvointialueille 1.1.2023 ja että saaristoisuus tulee olemaan yksi laskennallisen rahoituksen määräytymistekijä niillä hyvinvointialueilla, joilla kahdeksan saaristokuntaa sijaitsee. Tässä yhteydessä olisi hyvä ottaa huomioon, että vastuu sosiaali- ja terveystalvuluista, niiden järjestämisestä ja rahoittamisesta, siirtyy myös saaristo-osakunnilta uusille hyvinvointialueille. Sekä saaristokuntien että saaristo-osuuskuntien hyvinvointialueille olisi tiedotettava saaristolain sisällöstä ja päivittämisestä.

Vakituiset asukkaat ja kausiasukkaat

Kausiasukkaiden huomioon ottaminen uudessa saaristolaissa on perusteltua monesta syystä. Esimerkiksi Sipoon kaltaisessa kunnassa, jossa saaristoalueet muodostavat yli puolet kunnan

pinta-alasta, saaristossa sijaitsevien vapaa-ajanasuntojen määrä on suuri ja saariston vakituisten asukkaiden määrä hyvin pieni, saaristo saisi enemmän huomiota eri yhteyksissä.

Kuljetukset

Suomessa väestön, myös saaristoväestön, ikääntyessä olisi erittäin tärkeää, että saaristolaissa mainitaan, että saaristossa asuvilla olisi käytettävissään asumisen, toimeentulon ja välttämättömän asioinnin kannalta tarpeelliset liikenne- ja kuljetuspalvelut, jotka ovat esteettömät.

Saaristolaisten kuljetustarpeet kielirikkoaikoina tulisi erityisesti ottaa huomioon uudessa laissa.

Saaristolisä

Nykyisen saaristolain nojalla annettu valtioneuvoston asetus saaristokunnista ja muiden kuntien saaristo-osista ei huomioi tasapuolisesti kaikkia saaristoalueita. Tämä on johtanut siihen, että valtion jakama vuotuinen saaristolisä vaihtelee suuresti kunnasta toiseen todellisista saaristo-olosuhteista riippumatta. Uusi saaristoluokittelu, jonka mukaan kunnan saaristoisuus määritellään saaristoindeksin

ja saaristotypologian perusteella, antaa todennäköisesti paremman kuvan saaristoalueista.

Olisi suositeltavaa, että kunnat voisivat käyttää saaristolisää sekä saariston kehityksen edistämiseen että palvelujen tarjoamiseen saaristolaisille olisi seurattava tarkemmin. Kuntien tulisi osoittaa, että saaristolisää on käytetty oikeaan tarkoitukseen. Raportoinnin on oltava läpinäkyvää.

Rajaseutu

Saaristolain päivittämisessä olisi otettava huomioon, että ulkosaaristo muodostaa suuren osan Suomen maantieteellisestä rajasta länteen ja etelän suuntaan. Mikä on saariston rooli esimerkiksi turvallisuuden näkökulmasta?

Sipoon kunta toivoo, että uusi saaristolaki on sisällöltään kehittävä ja eteenpäin katsova ja innostaa kuntia ja muita viranomaisia, yrityksiä, yhdistyksiä, vakituisia asukkaita ja kausiasukkaita pitämään saaristoa elävänä ja elinvoimaisena.

Maja Paulina
Sipoon kunta